

Beslutningsforslag nr. B 84. Fremsat den 8. april 1992 af Riishøj (SF), Gade (SF), Rahbæk Møller (SF) og Holger K. Nielsen (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om en ny energiforsyningsstruktur

Med det formål at forbedre strukturen i energiforsyningen, sikre en bedre folkelig kontrol og fremme en økologisk bæredygtig energipolitik opfordres regeringen til at gennemføre en ny energiforsyningsstruktur efter følgende retningslinjer:

1. Der oprettes lokale energiselskaber, der skal være fundamentet i den nye struktur. De etableres ved sammenlægning af de lokale el- og fjernvarmedistributionselskaber samt det regionale gasselskabs distributionsnet i området.
2. Der oprettes et landsdækkende produktionsselskab. Selskabet overtager opgaverne fra de nuværende 12 kraftværksselskaber og

dele af Elsam og Elkraft samt dele af det statsejede Dangas A/S.

3. Der oprettes et landsdækkende transmissionsselskab. Det sker i tilknytning til etableringen af et Storebæltskabel, så hele landet kobles sammen elmæssigt. Det landsdækkende selskab overtager dele af Elsam og Elkrafts opgaver samt Dangas' og de regionale gasselskabers stålnet.
4. Overgangen til den nye energistruktur sker etapevis og nødvendiggør ny lovgivning vedrørende elforsyning, tiltag inden for naturgasområdet samt gennemførelse af en ny samlet energilov, ligesom der skal ske ændringer ved udløbet af elkoncessionerne i 1997-98.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Hovedprincipperne bag forslaget

Med internationaliseringen af energiforsyningen, udviklingen af kraftvarme og anlæg af et Storebæltskabel har grundlaget for den i dag eksisterende energiforsyningsstruktur ændret sig stærkt.

Forsyningssekskabernes monopol er under angreb og vil gradvis ophæves. Den målsætning, som selskaberne er bygget op omkring nemlig at sikre en rigelig forsyning med billig energi er i færd med at blive omskrevet til noget i retning af at tilvejebringe de nødvendige energitjenester på den samfundsmæssigt set mest økonomiske måde og med mindst mulig miljøbelastning.

Da elselskabernes koncessionsaftaler udløber om få år, er det derfor oplagt at lade foretage en gennemgribende omlægning af forsyningsstrukturen.

For at indfri disse mål er det nødvendigt at fastlægge en overordnet handlingsplan som eksempelvis Energi 2000. Endnu vigtigere er at få sat handling bag ordene.

En ny energiforsyningsstruktur kan give en væsentlig støtte til opfyldelse af energipolitikens overordnede mål om økologisk bæredygtighed, om sikkerhed (robusthed) og om opfyldelse af sociale hensyn.

De væsentligste forudsætninger for, at energiforsyningsstrukturen i fremtiden kan arbejde i overensstemmelse med disse nye mål, er, at forsyningen med el og gas bringes ind under samme hat, således at der skabes grundlag for rationelle valg mellem de enkelte energiformer. Energibesparelser skal bringes ind i planlægningen på lige fod med energiforsyning.

Det er vigtigt, at de vedvarende energiressourcer sikres en integreret plads i den fremtidige struktur, samt at konkrete beslutninger om valg af energikilde og forsyningsmåde gøres til genstand for en politisk stillingtagen på demokratisk grundlag.

En kommende ny energiforsyningsstruktur bør ifølge forslagsstillerne have til formål at skabe grund-

lag for løsning bl.a. af følgende problemer inden for den eksisterende struktur:

- de for store prisforskelle på el og varme fra selskab til selskab
- at mange distributionsselskaber er for små til at løse de fremtidige opgaver såsom energibesparelser, decentral kraftvarme og vedvarende energi. Enkelte selskaber f.eks. SEAS og NESA er til gengæld for store
- at kommunerne slæber rundt på en stor gasgæld, som de kun delvis har ansvaret for. Dette påvirker deres holdning til vedvarende energi og energibesparelser, fordi selskaberne ønsker at sælge mest mulig gas, også selv om dette salg fortrænger brugen af vedvarende energi og modvirker energibesparelser

Der vil i den nye energistruktur fortsat være behov for en statslig rammestyring. I den forbindelse tænkes især på godkendelse af større investeringer, prioritering af brændselsanvendelse, afgifter og tilskud m.v. Behovet for rammestyring vil dog kunne reduceres dels på grund af demokratiseringen af elsektoren, dels fordi selskaberne via afgiftsstrukturen m.v. motiveres til at følge den energipolitik, der fastlægges overordnet af Folketinget ud fra samfundsmæssige herunder økologiske kriterier.

Der skal tilstræbes en samfundsmæssig fordeling af anvendelsen af lokale brændsler som halm, træflis og affald bl.a. for at begrænse transportbehovet.

Kommunerne skal have ansvaret for etableringen af de lokale energiselskaber og for udmøntningen af både den overordnede og den lokale energipolitik inden for deres områder. Forbrugernes indflydelse bør styrkes gennem overførsel af Elprisudvalgets opgaver til Gas- og Varmepriisudvalget, som også får repræsentation af egenproducenter (inden for vindkraft, decentral kraftvarme m.v.). Navnet kan herefter passende ændres til Energiprisudvalget.

Bemærkninger til forslaget enkelte punkter

Ad 1

Det lokale energiselskab skal have følgende opgaver:

- distribution af el, fjernvarme og naturgas
- produktion af decentral kraftvarme, fjernvarme og biogas
- rådgivning, finansiering (herunder tredjepartsfinansiering), garantistillelse m.v. i forbindelse med energibesparelser, vedvarende energi m.v.
- opkrævning af miljøafgift (passageafgift) hos (mulige) forbrugere, som ikke udnytter deres mulighed for forsyning med fjernvarme eller naturgas. Afgiften kan være i størrelsesordenen 2.000 kr. pr. år. Inden for naturgasområder tilfalder afgiften det landsdækkende selskab, mens det lokale energiselskab kan anvende provenuet for fjernvarmeområder til at billiggøre varme samt til de tidligere nævnte opgaver.

De lokale energiselskaber skal have leveringspligt, og forbrugerne skal have tilslutningspligt, dersom energibehovet ikke dækkes samfundsøkonomisk og energi- og miljømæssigt forsvarligt på anden måde.

Foreninger, herunder forbrugerejede fjernvarmeselskaber, enkeltpersoner og virksomheder får ret til at producere og afsætte el, varme og gas, mens det lokale energiselskab får ret til at prisudligne. Afregningsprisen ved salg af el til det lokale energiselskab skal mindst svare til det landsdækkende transmissionselskabs salgspris.

Selskabsgrænserne bør følge kommunegrænserne, og ét selskab skal som et minimum omfatte én kommune. Det vil oftest være en fordel, at energiselskaberne omfatter flere kommuner.

Ejerformen i selskaberne skal være enten (fælles-)kommunal suppleret med brugerindflydelse, andelsselskab eller selvejende institution med kommunal indflydelse og med brugerindflydelse. I alle tilfælde skal selskaberne økonomisk hvile i sig selv. Det er vigtigt, at også medarbejderne i selskaberne opnår indflydelse.

Det er kommunernes ansvar at etablere de lokale energiselskaber. Hvor der lokalt er brugerinteresse for at varetage energiselskabets opgaver, f.eks. med udgangspunkt i de eksisterende distributionsselskaber, bør kommunerne tage hensyn til dette.

I fælleskommunale selskaber skal bestyrelsen udpeges efter fælles stemmevægt for hele forsyningsområdet.

I forbindelse med ikkekommunale selskaber skal der være direkte valg til ledelse og demokratiske af-

stemningsregler, herunder mindretalsbeskyttelse m.v.

Hvor det er hensigtsmæssigt, bør de lokale energiselskaber samarbejde om energisparerådgivning samt om eventuelt fælles transmissionsnet for kraftvarme m.v.

Ad 2

Det landsdækkende produktionsselskab skal ligesom de eksisterende kraftværkselskaber være et interentselskab ejet af de lokale energidistributionselskaber, men i forhold til deres samlede køb af el, varme og gas gennem produktionsselskabet.

Selskabet skal være langt mere åbent end de nuværende produktionsselskaber. Der skal sikres mindretalsbeskyttelse, og selskabet skal omfattes af offentlighedsloven.

Selskabet får følgende opgaver/arbejdsfelter:

- a. naturgasbehandlingsanlæg og -lagre
- b. brændselsimport og udlandshandel
- c. samkøring/lastfordeling for hele landets elsystem og drift af store kraftværker
- d. planlægning af ny- og ombygning og skrotning m.v. af store anlæg
- e. forskning og udvikling vedrørende el-, gas- og forbrændingsteknik m.v.
- f. erhvervsfremme, herunder systemeksport.

Der foretages en klar regnskabsmæssig opdeling mellem de enkelte områder, og særlige sideaktiviteter, der ikke er nødvendige af hensyn til energiforsyningen, skal udskilles i aktieselskaber for at forbedre de kommercielle muligheder.

Når der i beslutningsforslaget kun peges på ét selskab, skyldes det, at der af energimæssige, miljømæssige og økonomiske grunde skal ske en fuld samkøring af elforsyningen og ikke kun inden for henholdsvis Elsams og Elkrafts område. I praksis bliver der kun ét produktionsapparat. Med internationaliseringen af elforsyningen og med bygning af decentrale kraftvarmeværker vil der komme større konkurrence end i dag. De centrale kraftværker (over 100 MW el-effekt) drives på koncernbasis med fælles lastfordeling. De decentrale kraftvarmeværker skal ejes og drives af de lokale energiselskaber.

Et landsdækkende produktionsselskab vil give markedsmæssige fordele og modvirke ulemperne, der er forbundet med internationaliseringen på el- og energiområdet. Blandt andet vil elpriserne i Danmark blive udjævnet, og hvert enkelt distributionselskab tilbydes strøm til den landsdækkende gennemsnitspris eller til den nye »Europapris«, dersom denne er lavere. Ad den vej vil risikoen for en ond cirkel,

hvorefter dyre indenlandske selskaber får mindre kunder som eneste kunder, mens storforbrugerne køber uden for landets grænser, være formindsket.

Da udlandet gennemgående har højere priser end Danmark, er det sandsynligt, at elpriserne i Danmark vil stige efter realiseringen af det indre energimarked. Der er derfor reel mulighed for, at det landsdækkende produktionsselskab får overskud. Et sådant overskud skal via det lokale energiselskab enten udloddes til forbrugerne eller anvendes til energibesparende initiativer m.v.

Selskabet overtager de regionale gasselskabers nuværende gældsforpligtelser og stålnet. Det vil under alle omstændigheder være nødvendigt at lade foretage drastiske indgreb i gasselskabernes dispositioner om ca. 10 år, idet de forskellige gasselskaber ikke afvikler deres gæld samtidig. Alternativt vil gasprisen pludselig blive meget lavere på den ene side af amtsgrænsen end på den anden.

Til gengæld bør der indføres en statslig energiafgift på naturgas ligesom for f.eks. olie og kul, og der pålægges de mulige kunder, der ikke tilslutter sig naturgasforsyning, en særlig passageafgift.

Ad 3

Folketinget har vedtaget, at der skal etableres et Storebæltskabel, således at hele landet kobles sammen elmæssigt. Dette må uundgåeligt få følger for indholdet i en kommende energiforsyningsstruktur.

Det landsdækkende transmissionsselskab overtager Elsams og Elkrafts overordnede højspændingsnet inkl. udlandsforbindelserne, dog ikke samkøring/lastfordeling mellem danske kraftværker og udbygningsplanlægning. Desuden overtages kraftværkselskabernes højspændingsnet (over 20 kV) samt det statsejede Dangas A/S' og de regionale gasselskabers stålnet (16 bar).

Selskabet skal mod betaling foretage transmission af el og gas for distributionsselskaber og storforbrugere i ind- og udland.

Selskabet skal være et aktieselskab for at forbedre de kommercielle muligheder. Staten og de lokale energiselskaber skal hver have 50 pct. af aktierne.

Ad 4

Den nye energistruktur gennemføres i følgende tidsmæssige etaper:

A. Pålæg efter elforsyningsloven til elværkerne omfattende følgende:

- etablering af Storebæltskabel
- indførelse af fælles lastfordeling for el i hele landet

- afregning af strøm fra decentrale kraftvarmeanlæg svarende til mindst kraftværkselskabernes gennemsnitlige salgspris pr. kWh på landsplan.

B. Gennemførelse af en naturgaspakke omfattende følgende:

- Dangas' overtagelse af de regionale gasselskabers nuværende gæld efter forhandling med de berørte kommuner
- Dangas' overtagelse af de regionale gasselskabers stålnet
- indførelse af en statslig energiafgift på naturgas svarende til afgiften på olie
- indførelse af miljøafgift (passageafgift) for potentielle fjernvarme- og naturgaskunder, som ikke aftager fjernvarme eller naturgas. Afgiften får karakter af en årlig minimumsbetaling uanset forbrug. Afgiften, der ikke betales af »almindelige« kunder, tilfalder Dangas for naturgasområderne og de lokale fjernvarmeselskaber for fjernvarmeområderne, uanset at der eventuelt fyres med naturgas. Dermed kan gasgælden hurtigere afvikles på grund af større salg.

C. Gennemførelse af en samlet energilov omfattende:

- produktion/konvertering, transmission, distribution og anvendelse af el, varme og gas
- rådgivning og finansiering samt gennemførelse af energibesparende foranstaltninger på alle niveauer, herunder etablering af kombineret el- og varmeproduktion
- fremme af anvendelse af lokale og vedvarende energikilder
- kommunalt ansvar for etablering af lokale energiselskaber enten i eget regi eller fælleskommunalt. Dette vil kunne ske gennem oprettelse af forbrugerejede andelselskaber eller selvejende institutioner med kommunal indflydelse. Alt dette bør ske senest samtidig med udløbet af de nuværende koncessioner til elskaberne i 1997-98. Selskaberne skal varetage el-, varme- og gasdistribution samt fremme energibesparelser og anvendelse af vedvarende energi m.v.
- overordnet koordinering af anvendelsen af lokale brændsler som halm, træflis og affald
- Elprisudvalgets opgaver overtages af Gas- og Varmeprisudvalget, som derefter ændrer navn til Energiprisudvalget
- regnskabsmæssig adskillelse af produktion (ekskl. decentral kraft- og fjernvarme), trans-

mission, distribution samt andre aktiviteter i energiselskaberne.

D. Ændringer ved udløbet af elkoncessionerne i 1997-98:

Der etableres på dette tidspunkt lokale energiselskaber med udgangspunkt i eksisterende el- og fjernvarmeselskaber samt de regionale gasselskabers plastnet i området, hvis dette ikke allerede er sket. Selskabsgrænserne må ikke gå på tværs af kommunegrænserne.

Der etableres ét landsdækkende produktionsselskab for el og naturgas. Dette selskab overtager Dangas A/S' gasbehandlingsanlæg og gaslagre, de regionale gasselskabers stålnet, de 12 kraftværkselskaber (dog ekskl. højspændingsnet og decentrale kraftvarmeværker) samt Elsams og Elkrafts lastfordelings-

centraler. Selskabet skal være et interessentskab ejet af de lokale energiselskaber efter energikøb målt i kroner.

Dangas' transmissionsnet sammenlægges med de resterende dele af Elsam og Elkraft samt det øvrige højspændingsnet til et landsdækkende transmissionselskab. Det skal være et aktieselskab ejet af de lokale energiselskaber og af staten med hver 50 pct.

Der bør være demokratiske ejerformer i selskaberne. Det betyder eksempelvis, at NESA A/S må ændre ejerform, ligesom det er sket for SEAS. I afstemningsreglerne bør sikres mindretalsbeskyttelse, og alle forbrugere med stemmeret til offentlige valg skal have stemmeret til ikkekommunale selskaber, dvs. 1 stemme pr. energiforsyningsform (el og evt. fjernvarme og/eller gas).

Bilag til f. t. beslutn. om en ny energiforsyningsstruktur

Bilag**Strukturen på energiforsyningsområdet****1. Nuværende struktur**

<i>Energiform</i>	<i>Nationalt</i>	<i>Regionalt</i>	<i>Lokalt</i>
Naturgas	Dangas	5 regionale selskaber	
El	Elsam Elkraft	12 kraftv.selsk.	110 distrib.
Fjernvarme		(transmis.selsk.)	350 FV-selsk.

2. SFs forslag

<i>Energiform</i>	<i>Nationalt</i>		<i>Lokalt</i>
	<i>Transmission</i>	<i>Produktion m.v.</i>	<i>Distrib. m.v.</i>
Naturgas	Stålnet Højspænd.net	Gasb.anlæg, gaslagre	Distrib. af el/varme/gas decentral el/gas/ varmeproduktion VE og energibesparelser
El		store kraftværker, samkøring, planlægning	
Fjernvarme		m.v.	